

Plan för att förebygga och bekämpa våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Lunds kommun 2023–2027

Beslutsinstans	Beslutsdatum	Giltighetstid	Diarienummer
Kommunfullmäktige	Välj beslutsdatum här	2023–2027	KS 2022/0457

Innehållsförteckning

1	En nationell strategi.....	2
2	Styrning och roller	3
3	Åtgärder	3
	Förebyggande arbete	3
	Upptäcka våld samt skydd och stöd.....	5
	Förebygga våldsutövande	6
	Ökad kunskap och kompetens.....	8
	Samverkan.....	9
4	Ansvar och uppföljning.....	10
5	Begreppsförklaringar och inriktning.....	10
5.1	Olika former av våld	10
5.2	Våldets uttryck.....	11
5.3	Särskilt sårbara grupper.....	12
5.4	Personer som utövar våld.....	14

Föreliggande plan ska främja rätten till ett liv fritt från våld och förtryck i Lunds kommun. Våld i nära relationer domineras av mäns våld mot kvinnor och är det yttersta uttrycket för ojämställdhet mellan könen. Att förebygga och bekämpa våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel ingår i regeringens jämställdhetspolitiska mål och är en angelägen fråga i Lund.

Lund utgår från följande definition av våld: *”Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill”* (Per Isdal, Meningen med våld från 2001).

I planen omfattar begreppet våld mot närstående, såväl vuxna som barn. Det som kännetecknar våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck är att den utsatta ofta har en nära relation till och starka känslomässiga band till utövaren/utövarna, vilket gör det svårare att göra motstånd och att lämna relationen. Barn som ser, hör eller på annat sätt förstår att våld förekommit mot någon närstående är också utsatt för våld. Planen omfattar även prostitution som är när en person får eller ger ersättning i utbyte mot sexuella tjänster eller handlingar.

Hot, våld, kränkningar och förtryck förekommer i alla grupper i samhället och i alla åldrar. Läs mer om olika former av våld och särskilt sårbara grupper under rubriken *Begreppsförklaringar och inriktning*. Hädanefter när det står våld och förtryck avses våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål om inget annat anges.

1 En nationell strategi

Lunds kommuns plan tar utgångspunkt i regeringens sjätte jämställdhetspolitiska delmål som är att *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet* samt de evidensbaserade metoder och åtgärder som finns i *Nationell strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor*.

Den nationella strategin har fyra målområden. De har anpassats till Lunds lokala förutsättningar och behov och formulerats om till fem rubriker för Lunds åtgärder. De är:

1. Förebyggande arbete
2. Upptäcka våld samt skydd och stöd
3. Förebygga våldsutövande
4. Ökad kunskap och kompetens
5. Samverkan

2 Styrning och roller

Planen mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett kommunövergripande styrdokument som konkretiserar målet *I Lunds kommun ska ett verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer vidareutvecklas* från kommunens program för social hållbarhet.

Kommunkontoret ansvarar för att samordna arbetet och följa upp om åtgärderna i planen får önskvärd effekt. Samordnaren mot våld i nära relationer och samordnaren mot hedersrelaterat våld och förtryck ger förvaltningarna stöd i arbetet med att genomföra åtgärderna i planen.

3 Åtgärder

I planen finns ett brett spann av åtgärder, från ett förebyggande arbete till att ge skydd och stöd till de som är utsatta. Planen omfattar även kompetensförsörjning, samverkan och åtgärder riktade till de som utövar våld. Åtgärderna under de fem rubrikerna nedan bygger på den nationella strategins åtgärdsprogram. Åtgärderna har god förankring i forskning och beprövad erfarenhet och kan förväntas bidra till ett verkningsfullt arbete som främjar rätten till ett liv fritt från våld.

Förebyggande arbete

Planens första åtgärdsområde innebär ett aktivt arbete för jämställdhet. Grunden är allas lika värde i enlighet med konventionen om mänskliga rättigheter och barnkonventionen. Utgångspunkten för det förebyggande arbetet är att förändra värderingar och våldsnormer som kan legitimera våld eller diskriminering samt att förhindra att våld över huvud taget uppstår. Det våldsförebyggande arbetet har därmed en nära koppling till kommunens jämställdhets-, trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

Arbetet med att förebygga våld bland unga kommer att utvecklas i enlighet med Brås rapport *Våld i ungas parrelationer* (2021). Metoderna Bygga broar, Kärleken är fri och Mentorer för våldsprevention som är en del av det våldsförebyggande arbetet, är nationella evidensbaserade metoder som har gett god effekt i Lund.

Även att tillgängliggöra information och att utveckla kompetensen om våld hos personal i kommunens verksamheter förväntas ge god effekt.

Förebyggande insatser ska både riktas till hela befolkningen och till grupper som har en förhöjd risk att utöva eller utsättas för våld.

Kommunens verksamheter är genom sin närhet till de som bor och vistas

i Lund för arbete, skola, fritid och omsorg aktörer för att förebygga våld. Arbetet ska ske i nära samarbete med den ideella sektorn.

Det förebyggande arbetet mot våld bör fokuseras på förändringar av normer och värderingar som kan legitimera och rättfärdiga våld och förtryck, exempelvis destruktiva maskulinitetsnormer. Det är särskilt viktigt att rikta sig mot ungdomar, specifikt unga pojkar och unga män.

Åtgärder	Ansvarig nämnd
<p>1. Sprida riktad information om våld i ungas relationer och sexuell exploatering* till barn, ungas och deras vårdnadshavare.</p> <p>*se kapitel 5 Begreppsförklaring</p>	<p>arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden</p>
<p>2. Inkludera frågor om våld i ungas relationer och hedersrelaterat våld samt sexuell exploatering i samband med relevanta rutinmässiga samtal med och i kommunens enkäter till barn och unga.</p>	<p>arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden</p>
<p>3. Säkerställa ett fortsatt och långsiktigt utvecklingsarbete och insatser baserat på evidensbaserade metoder för att förebygga våld, så som Bygga broar, Kärleken är fri och Mentorer för våldsprevention.</p>	<p>arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden</p>
<p>4. Sprida riktad information om lokalt*, regionalt och nationellt stöd och behandling** till personer som är utsatta för eller utövar våld.</p> <p>*Samtalsmottagningen på Kriscentrum i mellersta Skåne samt lokala jourer **Som nationella stödtelefoner</p>	<p>alla nämnder och styrelser</p>
<p>5. Utveckla kommunens interna och externa webbsida om våld och förtryck. Informationen ska vara tillgänglig och översatt till flera olika språk.</p>	<p>arbetsmarknads- och socialnämnden, kommunstyrelsen</p>

Tabellen visar åtgärder inom området förebyggande åtgärder.

Upptäcka våld samt skydd och stöd

Planens andra insatsområde handlar om att medarbetare och chefer som möter våldsutsatta och våldsutövare i sina verksamheter ska kunna känna igen tecken på våld, ha kunskap om rutiner och ansvarsfördelning och kunna hänvisa till stödinsatser. Lunds kommuns stöd till våldsutsatta barn och vuxna ska utgå från den enskilda individens behov och barnets bästa. Stödet ska vara lättillgängligt och kunna erbjudas med eller utan biståndsbeslut. Inom Lunds kommun finns stor kunskap kring våld genom kommunövergripande samordnare, myndighetsfunktioner samt verksamheten Kriscentrum mellersta Skåne som erbjuder samtalsstöd för både våldsutsatta och våldsutövare samt barn som har bevittnat våld.

I arbetet med att säkerställa att alla våldsutsatta och våldsutövare får stöd av god kvalitet är det viktigt att uppmärksamma särskilt såbara grupper som barn, personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer och personer i skadligt bruk och beroende (*läs mer om särskilt sårbara grupper under rubriken 5.3*).

Den nationella strategin om mäns våld mot kvinnor uppmärksammar att barn som lever i skyddat boende riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda. Utmaningarna finns även i Lund och en åtgärd har därför tagits fram för att säkerställa att barn som lever i skyddat boende särskilt ska uppmärksammas. Även rutiner för personer med skyddade personuppgifter ska stärkas då det har synliggjorts brister i den offentliga verksamheten gällande dessa.

Åtgärder	Ansvarig nämnd
6. Sprida kunskap om tecken på våldsutsatthet till medarbetare som i sina verksamheter möter barn och vuxna. Samt ha kunskap om anmälningsplikt, rutiner och ansvarsfördelning. Särskilt uppmärksamma barn som riskerar tvångsäktenskap, uppfostringsresor eller könsstympning.	arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
7. Ta fram verksamhetsspecifika rutiner för på vilket sätt medarbetare ska ställa frågor om våld i syfte att upptäcka våldsutsatta och våldsutövare, barn och vuxna.	arbetsmarknads- och socialnämnden

8. Efter riskbedömning erbjuda skyddat boende anpassat efter individens behov. Säkerställa att barn som följer med en våldsutsatt vårdnadshavare till skyddat boende får sina rättigheter tillgodosedda. Underlätta för en våldsutsatt person att ta emot erbjudandet om skydd. Det kan exempelvis ske genom att medverka till att husdjur som riskerar att utsättas för våld kommer i säkerhet.	arbetsmarknads- och socialnämnden
9. Erbjudna och motivera våldsutsatta barn och vuxna att ta emot stödsamtal på Kriscentrum. Särskilt sårbara grupper prioriteras.	arbetsmarknads- och socialnämnden
10. Säkerställa att rutiner för säker dokumentation för personer med skyddade personuppgifter finns, följs och uppdateras i alla kommunens verksamheter.	alla nämnder och styrelser
11. Kommunens förvaltningar och bolag samverkar och underlättar för att våldsutsatta vuxna och barn får permanenta boendelösningar.	arbetsmarknads- och socialnämnden, Lunds kommuns Fastighets AB, servicenämnden

Tabellen visar åtgärder inom området upptäcka våld samt skydd och stöd.

Förebygga våldsutövande

Det tredje insatsområdet handlar om att medarbetare och chefer i Lunds kommun ska kunna uppmärksamma personer som utövar våld och motivera till stöd. Det handlar även om att utveckla det förbyggande arbetet riktat till våldsutövare och att förhindra att våld upprepas. Lunds kommun ska bedriva ett offensivt arbete genom att rikta fokus mot den som utövar våld. Kunskapen om hur man bemöter personer som använder våld och förtryck behöver stärkas och insatserna till de enskilda våldsutövarna utvecklas tillsammans med universitet och högskolor. Målet med arbetet är att de som utövar våld ska upphöra med sitt beteende.

Män är kraftigt överrepresenterade som förövare av våld både när det handlar om våld mot kvinnor och mot andra män. Även personer som

varit utsatta för våld som barn är överrepresenterade när det gäller både att utöva våld och att utsättas för våld som vuxna.

Åtgärder	Ansvarig nämnd
12. Tidigt upptäcka barn och vuxna som utsätter andra för våld genom god kännedom om tecken på våldsutövande, hedersförtryck eller köp av sexuella tjänster.	arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
13. Uppmärksamma personer i kris eller i konfliktfyllda relationer som har eller riskerar att utveckla ett våldsamt beteende och erbjuda och motivera till stöd och avlastning. Stödet ska vara lättillgängligt samt kunna ges både med och utan krav på bistånd.	arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
14. Utveckla motivationsarbetet och uppföljningen av dömda eller misstänkta våldsutövare tillsammans med polisen och övriga rättsväsendet så att fler väljer behandling mot våldsamt eller kontrollerande beteende.	arbetsmarknads- och socialnämnden
15. Utveckla behandlingsmetoderna genom interna uppföljningar och utvärderingar i samverkan med universitet/högskolor.	arbetsmarknads- och socialnämnden
16. Säkerställa att medarbetare i verksamheter som erbjuder samtalsstöd till våldsutövare får rätt kompetens och möjlighet till metodutveckling och handledning.	arbetsmarknads- och socialnämnden

17. Utveckla arbetet med att flytta den som utövar våld. Det kan handla om sammanboende, medarbetare i samma verksamhet eller elever som går i samma klass. Det ska ske ur ett risk- och säkerhetsperspektiv.	Alla nämnder och styrelser
---	----------------------------

Tabellen visar åtgärder inom området återfallsförebyggande arbete.

Ökad kunskap och kompetens

Det fjärde insatsområdet handlar om att yrkesverksamma som möter våldsutsatta och våldsutövare har relevant kunskap om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Det är en förutsättning för att ge ett gott bemötande och för adekvata arbetsätt och insatser. Lunds kommun har ett avtal med Kompetenscentrum mellersta Skåne som erbjuder bas-, metod- och påbyggnadsutbildningar.

Lunds kommun ska stärka det systematiska arbetet. Det omfattar att kartlägga våld i nära relationer samt att utveckla insatser som svarar mot de behov som finns hos våldsutsatta, våldsutövare och barn som lever med våld. Det systematiska arbetet omfattar även att följa upp och utvärdera insatser och arbetsätt. Medarbetare och chefer ska ges förutsättningar att ta del av, och bidra till att utveckla nya metoder och arbetsätt.

Åtgärder	Ansvarig nämnd
18. Inventera och tillgodose behovet av yrkesspecifika fortbildningsinsatser om våld i förvaltningens kompetensutvecklingsplan. I det ingår kännedom om anmälningssplikt, rutiner och ansvarsfördelning samt särskilt sårbara grupper.	arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
19. Säkerställa att kommunens chefer känner till och använder de rutiner som gäller när det finns en oro för att medarbetare är utsatt för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld, samt att arbeta tillsammans med företagshälsovården så att frågor om	Alla nämnder och styrelser

våld i nära relationer och hedersrelaterat våld införs i samtal och utredningar.	
--	--

Tabellen visar åtgärder inom området ökad kunskap och kompetens

Samverkan

För ett verkningsfullt arbete med att motverka våld och förtryck är samverkan och kunskapsutbyte med interna och lokala, regionala och nationella aktörer nödvändigt. Lunds kommun kan inte lösa arbetet på egen hand. För att samverkan ska fungera behövs styrning, struktur och samsyn. En grundläggande del av samverkan är att den berörda målgruppen görs delaktiga i arbetet.

För att sänka trösklarna för våldsutsatta och våldsutövare att söka stöd och hjälp är det centralt att fortsätta förbättra och utveckla den strukturerade samverkan mellan olika samhällsaktörer. Arbetet ska integreras i det brottsförebyggande arbetet i nära samarbete med polisen.

Åtgärder	Ansvarig nämnd
20. Implementera resultaten av projektet Stad för stad. Det ska göras genom att utveckla samverkan med lokala aktörer i arbetet mot köp av sexuella tjänster i Lund genom att kartlägga förekomsten, öka förmågan att upptäcka och arbeta för minskad efterfrågan.	arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, LKF, miljönämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
21. Utveckla föräldrastödet till föräldrar som lever med våld eller som själva har vuxit upp med våld och/eller hedersnormer i familjen.	arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och skolnämnden
22. Utveckla samverkan med Lunds kommunala bostadsbolag (LKF) i syfte att stötta det trygghetsskapande arbetet för hyresgäster.	arbetsmarknads- och socialnämnden, LKF
23. Utveckla samverkan med den idéburna sektorn exempelvis med Tjejjouren, Kvinnojouren, och Brottsofferjouren.	arbetsmarknads- och socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden

Tabellen visar åtgärder inom området samverkan.

4 Ansvar och uppföljning

Berörda nämnder ansvarar för att aktiviteterna i planen genomförs och följs upp årligen inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Kommunkontoret ansvarar för att samla in och sammanställa nämndernas uppföljning. Där det är möjligt ska uppföljningen redovisas fördelat på flickor, pojkar, kvinnor och män samt ickebinära. Där det är möjligt ska även uppföljningen redovisas fördelat på transerfarenhet för att synliggöra transpersoners utsatthet av våld.

Arbetet med planen rapporteras även regelbundet till socialnämnden, styrgrupp för Samverkan barn och unga samt till Lunds brottsförebyggande råd.

5 Begreppsförklaringar och inriktning

5.1 Olika former av våld

Handlingsplanen omfattar våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Nedan beskrivs de olika formerna av våld.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett samlingsbegrepp för våld i flera olika relationer och situationer. Våldet utövas av någon som den utsatta har, eller har haft, en relation till. Det kan handla om partner, föräldrar, syskon, barn eller annan närstående. Det omfattar också andra som den enskilde står i stark beroendeställning till som exempelvis god man, personlig assistent eller familjehemsföräldrar och -syskon.

Barn som ser, hör eller på annat sätt förstår att våld förekommit mot någon närstående är sedan lagändringen som infördes i juni 2021 brottsoffer enligt lagen om barnfridsbrott och omfattas också i arbetet mot våld i nära relationer. Barn kan utsättas för alla former av våld.

Kontroll- och maktbehov är ofta drivkrafter bakom utövandet av våld i nära relationer. Genom fysiskt, psykiskt, sexuellt och materiellt våld kontrolleras offrets beteende och handlingsfrihet. Våldet är både ett uttryck för, och ett medel för att uppnå makt.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck innebär att människor begränsas i sina liv och kan utsättas för påtryckningar, kontroll och våld på grund av hedersnormer. Det kännetecknas av att det är kollektivt,

ofta i en familj och släktrrelation, som innebär att det utövas av flera personer. Till hedersnormerna hör bl.a. uppfattningen att familjens rykte och heder är beroende av framför allt de kvinnliga medlemmarnas oskuld och beteende. Förlusten av heder kan ha stora konsekvenser för en familj, både socialt och ekonomiskt. Kontrollen och begränsningarna kan gälla sådant som klädsel, umgänge, rörelsefrihet, val av utbildning, arbete, äktenskap och skilsmässa. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarligt hot och våld, inklusive dödligt sådant. Det kan också handla om barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Hedersrelaterat våld och förtryck riktas ofta mot flickor och kvinnor men det förekommer också att pojkar och unga män är utsatta för hot, kontroll och begränsningar samt äktenskapstvång. Pojkar förväntas också i stor utsträckning att bevaka och kontrollera sina systrar eller andra kvinnliga släktingar. Hbtq-personer samt personer med intellektuell funktionsnedsättning är särskilt sårbara.

Prostitution

Prostitution eller sex mot ersättning är när en person får eller ger ersättning i utbyte mot sexuella tjänster eller handlingar. Det kan ske fysiskt eller digitalt. Ersättning kan vara bostad, mobil, pengar, droger, kläder eller annat.

Sexuell exploatering av barn

Sexuell exploatering av barn handlar om olika former av sexuella övergrepp där någon form av ersättning har getts. Sexuell exploatering kan ske fysiskt eller digitalt. Sexuell exploatering är inte en egen brottsrubricering utan kan innefatta flera olika typer av brott som exempelvis sexuella övergrepp eller utnyttjande av barn genom köp av sexuell tjänst. Ett barn kan aldrig ge sitt samtycke till sex och ansvaret för exploateringen ligger alltid hos den som utnyttjar barnet.

Människohandel för sexuella ändamål

Människohandel för sexuella ändamål innebär att någon genom hot eller vilseledande transporteras, överförs och inhyses någonstans. Syftet är att den brottsutsatte exempelvis ska ge sex mot ersättning, utnyttjas sexuellt eller tvingas att gifta sig. Människohandel kan ske både över landsgränser och inom Sverige.

5.2 Våldets uttryck

Våld i nära relationer kan vara psykiskt, fysiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt, digitalt eller försummelse. Våldsutövningen behöver inte innehålla fysiskt våld för att räknas som våld.

Psykiskt våld

Psykiskt våld kan handla om hot, nedsättande kommentarer, trakasserier eller förlöjligande. Även hot om våld riktat mot barn, husdjur eller andra närstående räknas som psykiskt våld. Den våldsutsatta kan också utsättas för kontroll och social isolering.

Fysiskt våld

Fysiskt våld är allt våld som riktas mot en person kroppsligen. Våldet kan ske med eller utan tillhyggen/vapen och bestå av allt från knuffar, att bli fasthållen, dragen i håret, slagen eller sparkad.

Sexuellt våld

Sexuellt våld kan handla om att tvinga någon att delta i, utföra eller bevittna sexuella handlingar. Det kan till exempel vara beröring som den utsatte inte samtyckt till, sexuella trakasserier eller våldtäkt. Även att tjata sig till medgivande till dessa handlingar eller att tvingas titta på porr räknas som sexuellt våld.

Ekonomiskt och materiellt våld

Det handlar om att förstöra eller stjäla någons ägodelar eller ta kontrollen över gemensamma medel, så att den utsatta inte har tillgång till dem. Det kan även innebära att ta lån i någon annans namn eller skuldsätta någon.

Digitalt våld

Det är att utsätta någon på nätet, sprida eller hota att sprida information, rykten, sexuella bilder eller annat via exempelvis social media. Det kan också vara att förmå någon att utföra handlingar framför webbkamera. Att kapa digitala konton, tvinga till sig koder, eller kontroll av hur någon förflyttar sig via GPS innefattas också. Barn och unga har en ökad risk att utsättas för digitalt våld.

Försummelse

Det kan vara att inte ge en person den omsorg och hjälp i vardagen som den är beroende av att få.

5.3 Särskilt sårbara grupper

Kvinnor, män och ickebinära från alla delar av samhället kan utsättas för våld men en del grupper, som en del av samhällets diskriminering och marginalisering, befinner sig i en särskilt sårbar situation. Extra utsatta är personer som tillhör flera av dessa särskilt sårbara grupper samtidigt. Det är viktigt att medarbetare som möter medborgare är medvetna om vad det innebär med den särskilda sårbarheten och aktivt arbetar för att inte bidra till diskriminering.

Barn och unga

Barn som utsätts själva eller bevittnar våld mot en närstående riskerar inte bara att skadas för stunden, våldet kan även ge långsiktiga konsekvenser. Barn har i många fall små möjligheter att påverka sina egna liv och är i stark beroendeställning till vuxna för att uppmärksammas och få hjälp.

Våld i ungas parrelationer (begreppet innefattar olika typer av romantiska/sexuella relationer) har uppmärksammats på senare år.

Ungdomar i åldern 15–24 är den grupp i samhället som är mest utsatt för våld. Unga både utsätts och kan själva använda våld. Flickor och unga kvinnor är särskilt utsatta för psykiskt och sexuellt våld. Våldet utövas oftast i någons hem. Pojkar och unga män blir oftare utsatta för fysiskt våld och våldet äger oftast rum i offentliga miljöer.

Äldre

Våld kan förekomma hela livet. För äldre kan risken att utsättas för våld öka om det finns olika sjukdomar exempelvis demenssjukdomar. Våld kan utövas av annan närstående än partner såsom barn och barnbarn, god man eller annan person som den äldre står i stark beroendeställning till.

Personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning utsätts oftare för våld och våldet är ofta mer omfattande. Personer med funktionsnedsättning kan stå i beroendeställning till sin omgivning och våldet kan till exempel innebära att inte ge en person den omsorg och hjälp i vardagen som den är beroende av att få.

Hbtqi-personer

Homosexuella, bisexuella, transpersoner, queerpersoner och intersexpersoner (hbtqi-personer) utsätts oftare än heterosexuella och cispersoner för både partnervåld och sexuellt våld oberoende av relation.

Nationellt centrum för kvinnofrid lyfter faktorer som gör hbtqi-personer särskilt sårbara, vilket inkluderar hot om att berätta för andra om partners sexuella läggning mot dennes vilja och att avsiktligt använda fel pronomen. Det är också vanligare att våldet som personer i normbrytande relationer upplever inte uppmärksammas som våld.

Personer med skadligt bruk eller beroende

Sex mot ersättning och sexuella övergrepp är också vanligare bland kvinnor med skadligt bruk eller beroende av droger och alkohol då det kan vara ett sätt att finansiera eget och andras missbruk. Erfarenheter av dåligt bemötande och rädsla för att deras missbruk och eventuella

kriminalitet ska komma till myndigheternas kännedom ökar rädslan för att söka vård eller polisanmäla.

Personer med utländsk bakgrund eller utan uppehållstillstånd

Personer med utländsk bakgrund kan på grund av diskriminering, segregation, språksvårigheter och brist på sociala nätverk i Sverige befinna sig i en situation som innebär en särskild sårbarhet för våld. Personer som saknar uppehållstillstånd kan på grund av rädsla för utvisning undvika att söka hjälp och stöd.

5.4 Personer som utövar våld

Personer som utövar våld och förtryck är ingen enhetlig grupp. De finns överallt i samhället. Skälen till att någon tar sig rätten att utsätta någon annan för hot, våld och förtryck kan vara många. Det kan handla om personliga problem, normer och attityder som rättfärdigar handlingarna eller viljan att skapa sig egen vinning – känslomässig eller ekonomisk. Till viss del är motiven samma oavsett typ av våld, men det finns också vissa skillnader. Syftet med våld kan variera. Det kan vara situationsbundet och ske i affekt eller vara planerat och ett uttryck för makt och kontroll.